

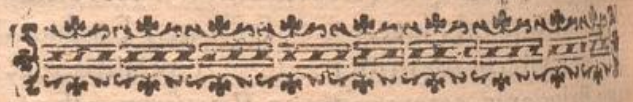
UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Belgica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69709)

itrum primoribus secuti; Gymnasia inde nostra
 & tiffima nobilitatis corona stipatus inuifit, adolef-
 centibus aduentum illius gratulantibus, singula-
 remque humanitatem fefta, fauftaque acclama-
 tione celebrantibus.

P R O V I N C I A

B E L G I C A.

HÆc vicenis difpartita Collegijs Socios hoc
 anno habuit circiter feccentos, Sacerdotes
 quinquaginta fecc supra duccentos; Magiftror non
 Sacerdotes feccuaginta duos; Studiosos quinqu-
 ginta nouem; Coadiutores centum quadraginta
 fecc, Nouitios circiter feccaginta octo. In Louaniæ
 quadraginta feccem; dimidio plus in Tornaceni
 in Duaceni quadraginta octo; in Audomareni tri-
 ginta fecc; duobus minus in Antuerpieni; in Leo-
 dieni triginta nouem; in Traiectino viginti duos;
 in Brugeni tres & viginti; tres minus in Ipreni
 & Cortraceni fingulis; viginti duos in Vallence-
 neni; vno minus in Gandeni; triginta vnum in
 Infuleni; viginti quatuor in Monteni; dimidio
 minus in Bergeni; viginti vnum in Atrebateni
 plus altero tanto in Braxelleneni; commemoratis
 Caftrenfibus; in Cameraceni & Luxemburgeni
 octodecim vtrobique; decem in Anglicano. Vita
 exiere feccedecim, inter quos R. P. Bernardus Oliue-
 rius, paucis ante mortē diebus Præpofiti Prouin-
 cialiis defunctus officio. Hic cum aliquot iam an-
 nos ma-

nos maximis torqueretur Calculi doloribus, & ideo ad Societatis munia, & ad Dei gloriam proximorumque salutem promotendam, suo iudicio minus aptus sibi in posterum videretur, spe tollendi mali; ex medicorum consilio, Parisios profectus, sectionis periculo se vitamque exposuit; post cuius dolores grauissimos, summi animi constantia, omniumque ædificatione & admiratione toleratos, gangrenâ correptus, quarto die, quæ D. Catharinæ sacer fuit, post repetitam totius antea vitæ confessionem, omnibus Sacramentis munitus, IESVM & Mariam identidem inuocâs, huiusque paruam effigiem è sacra arbore Siechemensi efformatam exosculans, expletis in Societate annis circiter quinquaginta, animam Deo Creatori reddidit.

VIR fuit rara admodum in Deum pietate, animarum zelo exestuans, in laboribus indefessus, qui Prouinciam hanc, difficillimis licet temporibus, singulari prudentia, summa pace, maxima charitate, & omnium satisfactione, per septem annos, quibus præfuit, administravit. Morte instante, cum quodam sacerdote domestico agens familiarius, magno doloris sensu deplorabat, quod tam sero vocationis suæ beneficium, dignitatemque agnouisset, quodque acceptis à Deo beneficijs, pro viribus, & accepto talento, non respondisset magis. Nec mirum: Plenus enim erat Societatis spiritu, quem pane cum lacte imbibe- rat, puer admodum in eam admissus à Patruo suo R. P. Bernardo Oliuero, qui primus olim Belgio a B. P. N. Ignatio datus est Prouincialis, quem postea eius parens, fratresque duo secuti, vitam in Societate terminarunt.

COLLEGIUM
LOVANIENSE.

MISSA faciam quæ cum annis superioribus communia, tantum noua vsurpabo. Igitur hæretici tres antiquum obliti nomen, nostri facti sunt, subque eodem nunc fidei vexillo militant. Sed vnus ex illis ardentius duobus. Nam ab obstinato errore ad constantiorem, vt affoler, veritatem versus, cum iuuenis sit & nobilis, cupidine ardet Martyrij, totusque est in socijs eiusdem vitæ & propositi, Christo acquirendis. Scorta quinque in Castitatis; virgines totidem in religionis leuitam manu ductæ. Vir opulentus annos circiter viginti, ignarâ tam diu vxore, pellicibus se miscerat: Ecce autem Deo ultore incessit eum morbus, & de toto homine desperatur. Nam ne animæ quidem medelam admittebat, & nostrorum imprimis colloquium abhorrebat. Nihilominus in discrimine eius extremo, quamuis repulsi aliquoties noster, quamuis de auaritiâ nostra multo strantibus domesticis, tamen non deferendam nos vel illo modo animam ratus, per mediam turbam ad ægrum perripit, omnique vsus arte, eius tandem pernicitiam euicit, atque ad cunctorum reuero scelerum mixtam lachrymis confessionem perduxit, adeoque omnes domesticos eadem opera inflexit, vt nihil iam putentur, quam nos habere carius.

ALIVS vero ciuis è vitiorum volubro sic immerfit: nocte intempestâ visus sibi à dæmone abripi: horrens itaque ac tremens criminalem sui accusario

cusationem coram Sacerdotis tribunali futuram
 vouet. Mox autem, & fere voto citius, accipitris
 istius se expeditum vnguibus videns, damnatum
 item se voti sensit. Quare primo mane ad æ-
 dem nostram, eique, cui se confessurum in timore
 sponderat, cum timore confiterur, & recrea-
 tur. Quoddam religiosarum mulierum monaste-
 rium intestino malo extremè laborabat, membris
 ceteris aduersos caput conspirantibus, & compa-
 ge disciplinæ, ad miserationem, & admirationem
 vsque dirupta. Nam & ipsa Antistita domo, cœ-
 tuque communi à suis prohibebatur, & dissoluto
 religionis triplici funiculo; cum illâ simul omnia
 exclusâ cœnobio, præter nudum habitum, vide-
 bantur. Eo profectus vnus è nostris, muliebrem
 istam militiam coniurationum factionibus inso-
 lescentem, sub vno capite ordinauit. Nam in suas
 quamque stationes remisit, & dicto suæ Prælatæ
 audientes esse iussit. Sic vniuersè nouo Sacramen-
 to omnes vitæ culpas confessæ, veniamque à duce
 suâ & magistra suppliciter deprecata, ad claustrum
 disciplinam redière, in officioque mansere. His
 accedunt odia quædam, cædibus & homicidijs
 proxima, feliciter excussa. Item spiritualibus B.
 P. Ignatij commentationibus quadraginta nouem
 excultos.

I AM par vnum coniugum castitate & sancti-
 monia prælustre, haud scio an fas sit diutius tene-
 ri sub silentio, præsertim cum sit magnâ huius
 Collegij laude coniunctum, nec videam, quod
 aliquis fortè suspicari possit, instare aliunde peri-
 culum. Nam & constantia imbecillitatem exces-
 sit, & merita inuidiam. Hi sunt D. Anselmus Van-
 den Cruyce, & Catharina Daniels, qui post lon-
 gam

gam turturei, vt sic dicam, connubij societatem inter magnas opes, & prolem nullam, simile quoddam Iuliano & Basiliffæ aggressi, postquam sua omnia in pios vsus expendere, demum vt nobile fierent Deo holocaustum, semetipsi super sua decreuere superimpendere. Ad hoc autem excogitatum est, noui amoris quoddam sanetum diuortium, aut potius per nouam vtriusque, & strictiorem cælo deuotionem, sancti diuortij sanctius consortium: Nam ille & illa religiosis se mancipuere ordinibus, ille Societatis nostræ, illa sororum, quas vocant annuntiatas, vt in quos ordines multos præmiserant verbo, pluribus iam prærent exemplo. Et ille quidem B. P. Ignatio, cum per eius inuocationem ab herniâ reualuit, medellam secundum Deum refert acceptam. Illa vero post multas alias palmas, hoc insigne posuit mundo exiens, beneficæ suæ vittuti corollarium: Erat hic virgo quædam, Angla natione, honesta quidem, sed tenuis. Ei in starum religiosum inclinanti, sed per inopiam retardatæ, insignem aureum torquem, suæ quondam desponsationis pretiosum monile, tanquam in religionis dotem condouauit.

I T V M in aliquot vicina oppida seu Brabantæ seu siluæ Ardennatis, Distemium, Gemblacum, Geldoniam alioque. Distemij quidem, quæ vrbis est ducis Auriaci prima, Preposito collegiæ Ecclesiæ nobis secundo & fauente, felicem habuere Catechesis concionesque successum. Qua re permoti Senatores, concludere communiter nostros, quacunque demum ex causa isto deflexissent, suis esse sumptibus è publico promptis honestè, liberaliterque excipiendos. Iam autem præcipuis anni festis,

ni festis, cum eodem nostri proficiscantur, incredibile dictu est, quanta ad eos Sacramentorum causa multitudo festinet, quanta ad illam salutaris gratiæ mensam turba accedat. Certe vno die amplius mille ducentis in Diui Sulpitij, sacro feruntur epulo acclinasse. Ita multus miles cuiusque, totam, quâ mala erat, mutauere vitam, abiecere pellices, deposuere odia. Quin etiam aliquot scorta publica, iussu centurionum vrbe exacta. Quorundam concubinatus legitimo coniugio emendatus.

INGREDIEMVR nunc in siluam Arduennatam; horrida, rudis, inculta hæc gens; sed simplex, sed diligens, sed laboriosa. Quæ si spiritalis culturæ exiguum quiddam aliquando habuit; ab interuallo quadraginta ferme annorum, quibus verbi diuini semente, nisi per pusillâ admodum, & quasi per transennam hæcenus caruit, cito potuit siluescere. Et vero quam tenui ipsorum culpa id factum sit, sua, cum doctor aliquis apparuit, vndiquaque ad eum accurrendi maxima diligentia, palam fecit. Nam ad Christiana rudimenta, vbi exponi illa inaudiere feriatis etiam diebus, relictis aratro & iumentis, à duabus tribusue leucis adueniunt. Nec defuere viri nobiles & Ecclesiastici, qui in hoc opus sua nobis hospitia perlubenter offerrent; non parum itaque zizanij ex hoc agro euulsum, neque pauca messis collecta. Multæ enim perperam factæ confessiones, correctæ postmodum ad amissim. Quibusdam superstitosæ chartæ; & nonnullis amicis suæ, chartis cariores, abductæ. Vnus ab assiduis spectris, velut scelerum suorum vindicibus, impotens sui, & haud longus à desperabundo, per nostros sibi redditus, ad sua

Iætus integerque remeavit. In ipsis hic Sacerdotibus, Pastoribus, tantus nostri amor, tanta que benevolentia eluxit, vt nostros de rebus fidei verba facturos, tres interdum horas, suos interim pueros puellasque varijs ad futuram lectionem questiunculis accommodantes, sint præstolati. Denique nostris abeuntibus, videre erat pauperulos Arduennates, triticum, carnes, aliaque eis offerentes, verisque lacrymis immaturum discessum prosequentes.

G E M B L A G I Concionantem è Societate adhuc neminem audierant, & tumultibus bellicis nonnihil efferauerant, sed nostris inibi laborantibus, dies pauci illos demitigauère, litibus, odijs, simulatibus exterminatis. Quos inter nobiles duo ex multo tempore discordes, inque mutua vulnera, si fors daretur, intenti, multis verbis precibaque rem arbitris committere sunt inducti: qui simul & commissa ritè confessi, clandestinis diaboliqueis, libera solutaque conscientia exière. Ibidem schola, iuuentuti more nostro erudienda, simul postulata, simul impetrata est. Geldonia, ipsi qui ibi commorantur præsidarijs, bono fuère nostri præsidio. Nam grauias ab illis opera, atque impedimenta militiæ sunt amoliti, inimicitias graues, concubinas molestas, exitiales noxas, consilio hortatu, Sactamento. Sæpius ad Aspri-collem (locus est abhinc diei fere itinere recentibus Dei-para miraculis clarus) itatum à nostris impulsam proprio pietatis, & aliquo etiam subinde alio- damone fingens, Energumenumque simulans accesserat, sed perdidit, vno è nostris fraudem detegente, personam; & veras ficti criminis in blasphemam

blasphema lingua pœnas luit, iussus insuper exulare.

COLLEGIUM TORNACENSE.

IVNCTAM habet domum probationis; stetit nobis hic annus interitu duorum, erepto veteranis vno, & vno nouitijs. Primo erat nomen P. Ioannes Lamberti, qui expletis in Societate annis prope quadraginta, & in Procuratoris, Confessarijue officio plurimo tempore, & magna cum laude versatus; adeoque improbo labore ad extremam vsque ætatem indefessus, placidissime in domino perendie laborum suorum obdormiuit. Quippe qui iã decliuis senio, nudius tertius quàm obiret, cum in confessionibus excipiendis, tum in operis domesticis adiuuandis sic insudabat, vt velle mori stando, & laborando videretur. Breui postea, sed immaturiori acerbiorique exitu, tiro ille, admissa ob herniam scissione, doloribus mortique succubuit: sic tamen, vt ea morte illam, ad quam aspirabat, emeret immortalitatem. Accreuisse ciuium religionem erga Deum, & erga nos benevolentiam, hoc signi habemus; quod & ædem nostram frequentius celebrarint, & solitæ in Collegium munificentia aureos plus mille superadiecero. Beneficium fuit hoc Magistratus. Sed tantundem priuata complurium liberalitas in rem templi congeffit. Nam in argenteis candelabris, & altero æreo in coronæ formam pensili, in columnis ad aram maximam, in cortynis byssinis, in odæo ad extremum templum

Ggg 4

marmoreo

marmoreo, summa est mille aureum.

I AM vt ad labores fructusque aggrediamur, ij in extinguendis discordium odijs potissime spectati. Municipi huius vrbis, graues admodum intercedebant cum duobus filijs inimicitia, speique compositionis, perquam exigua ostendebatur, praesertim proprio parocho non semel in eare impedito, sed frustra; cum vnus filiorum soror, ope rata patris nostri implorandam, tempore opportuno huc ipso die veneris sancto accersit, effectumque in praesentia, magno eius conatu Deoque propitio, vt filij iam grandaeui, flexis genibus a parente sene sibi grauiter offenso, veniam peterent, itaque summa inimicitia summam in amicitiam verteret. Maius quoque aliud inter duas illustres familias, a libidine adolescentis, qui alterius familiae filiam corruerat, ortum erat dissidium; sed industria certi Patris, ad matrimonij vinculum vitiosus ille amor deductus, & vtraque familia connubij legibus est concordata.

N E C minus commoda militibus Hispanijs, cum hic hyemarent, opera Societatis fuit. Ternae enim ad illos quot hebdomadis habite conciones. Quorum hic fructus fuit, repudia pellicum; vltus frequens Sacramentorum; crebra corporis castigatio: denique is color vitae, qui ipsis ciuibus ellet admirabilis. Et fuere duo istorum Hispanorum, ijque inter suos praecipui, qui spiritualibus apud nos exercitijs tanto animi commodo exerciti sum, vt amatissimi disciplinae nostrae euaserint; eorumque vnus licet maritus, & illustris, culpam suam in cenaculo affectaret dicere, publicamque cum nostris poenitentiam agere delictorum. Idem quoque potuit in nos suum studium id loci, temporisque

cont-

contestari; Eximiam crucem sanctorum reliquijs diuitem, nouitijs dono dedit. Perutilis quoque duorum Patrum in terram Namurcensem, eiusque vicinia, fuit hinc excursus. Inde Niuellas, quod est Brabantiae oppidum, emigrarunt, vbi promulgatis Indulgentijs missionum Societatis, solidum quadragenarij ieiunij tempus, catechismis, concionibus, Confessionibus, insigni indigenarum fructu insumpsere. Fuit quoque ad vicinum S. Amandi oppidum alius Patris missio, & pari fere successu. Nam priuaris eius colloquijs, & concionibus publicis, hoc est actum, vt minus à religione Catholica multi abhorrerent, & ceteri ad pietatem magis animarentur. Deinde Virgineum Sodalitium lapsu longi temporis pænè antiquatum, nouum in vigorem, operâ eiusdem reuertit. Nec aliàs tam frequens, pœnitentiæ & Eucharistiæ ibidem loci vsus fuit: Cui etiam non pauci, sua sponte nancupato voto se obstrinxere,

COLLEGIUM AVDOMARENSE.

CA TECHESIS ediscenda ardor enituit hoc anno singularis, cum binæ lectiones pomeridianis horis, vna honestioribus, altera pauperibus audiendis habitæ. Estque in hac vti numerus amplior, ita & fructus longe principalior; sexcenti enim hîc auditores promiscuæ ætatis, conditionis, sexus: Vbi anus, senesque decrepiti, puerilem in modum, præmiorum obtinendorum gratiâ, æque alacriter interrogant, interrogantur. Ex hoc numero, quibus aliqua copiola, pecuniam confluere

flauere in censum annum, qui donarijs qualibet lectione in meritis exhibendis, insinuatur. Egregium hoc vero, quod & milites in hanc se turbam immiscuere sine turbâ: qui toto aduentus, quadragesimæque defluxu, utilibus hic quaestionibus præposuerunt erudiri, quàm foris incassum occurrere; & hic disceptare cum fructu, quàm ibi cum periculo digladiari. Præbuere igitur se certamini, & in vtrumque paratos, seu respondere, seu interrogare. Quo spectaculo duces eorum mire recreati, multiplicia vestium genera, enses, balteos, aliæque seu instrumenta, seu ornamenta militiæ, precij, honorisue loco ad Patrem nostrum attulere, victoribus dispartienda. Et per commodum hoc accidit, quod tum temporis in agnitione peccatorum, duplicique eorum medela, Confessione & Eucharistiâ potissimum exercerentur. Vnde & rotius antea vitæ peccata à pluribus expiata.

SE D nihil dignius litteris, quàm trium ex his, in eorum obitu, pia exigua suæ rei legata. Nam vnus semisses quinque, quos solos habebat relictos, Scholæ suæ Catechisticæ, condiscipulorum implorans preces legauit. Suos galeros duo alij. Hæc de Catechismo. Videamus alia. Nobiles aliquot viri feminaeque, à salutis desperatione reuocata. Sed mira benignitas Dei, in quodam corrigendo adultero, minimè est præterunda. Primo occultâ quadam, medicisq; incognita egritudine corpus percussit. Tum vero animum tali tentauit metu, vt ni quamprimum animæ medereretur, de toto actum existimaret. Quare etiam admodum æger ac debilis itineri se dedit, & decem miliaria vsque ad domum nostram, salutaris medicinæ studio peragrauit. Sex Calvinismum abiurauere. In
his

his adolescens quidam Gallus nobilis, & ministri filius, qui cum huc curandi præcipue corporis causâ venisset, animo præcipue curatus est. Is emaculata omnibus culpis anima, conditoque appetente morte testamento, assignatâ honestæ sui sepulturæ certâ pecunia, suum omnem censum, pauperibus scholæ Catechisticæ, triennio recipiendum attribuit; quo tempore summa potest confici quingentorum aureum, deinceps autem quintæ partis bonorum, Ecclesiam suam parochialem instituit heredem. Per molestè id propinquis hereticis accidit, à quibus amita festinato itinere cum ad eum iam moribundum properasset, conspectis in loco ubi decumbere cereis & cruce, mox infugam: tamen aliqua post se iecit maledicta. Sed neminem nisi ipsam credo læsere. Adiuti etiam à nobis Battavi qui huc è Hollandia. Graue æs alienum restitutum. Census Collegij annuus nonnihil auctus. In vicinam Hesindeam hinc ablegati duo sacerdotes, præclarum operæ precium fecerunt.

COLLEGIUM D V A C E N S E.

PRÆCIPVA fidei edocemus locis vndecim; quæ nonnulli, maxime rustici, imbibunt magno gustu: sunt qui ad urbem doctores suos pro portis expectaturi accedant, qua possint cum iisdem in itinere de rebus pijs salubriter colloqui. Et tam evidens in obeundis apud nos sacris mysterijs quorundam extitit profectus, ut pagi cuiusdam Sacerdos, inueterata viginti annorum consuetudine,

suetudine, semel dumtaxat confessiones quorandam audiendi, quam mordicus ad huc tenuerat, depositâ atque damnatâ; ad moris nostri æmulationem se deinceps conuerterit. Vnus ab hæresi in viam reductus, totam peccatis vitam lucrando Iubilæo vacuefecit. Nobilis è Geldriâ adolescens à nobis fidei doctrinâ imbutus, non longe postin morbum læthalem incidit, in quo varijs Satanz terribulamentis pro virili suâ & gratiæ reluctatus, necessariisque communitus Sacramentis, è statione vitæ lubenter pièque emigravit. Ditescit, nitescitque ædes sacra, partim elaboratis affabre imaginibus, partim columnis marmoreis, partim vasis pretiosis, sed præ omnibus nobili hierothecâ, aperiendâ populo Eucharistiæ apposta, eaque ducentis circiter aureis æstimata. Omnium vero summa vniuersa, aurei prope quingenti. Iam scholæ eunt erescendo, vel vna logicâ teste, in qua philosophi trecenti.

E Sanctorum omnium Sodalitio, sex in varia cœnobia; viginti vnus in nostrum ordinem ingressi. His vnicum in honorem adijciam B. Ignacij. Vir quidam rem suam familiarem stulta fideiussione ibat perditum, nec auocare vel vxor, vel amici dehortantes valebant. Sed vxoris secundum illud consilium, quo id à Deo pietate impetrandum cogitauit, quod à marito sermone non posset, præ verbis consilijsque omnibus valuit. Nam ad templum concessit, vbi facta exomologesi, patris nostri hortatû, cui suam ostenderat conscientiam, periculumq; aperuerat, pro quodam voto, si res succederet ex animi sententiâ, se obligauit. Auctor vero erat Pater vt ei Sanctorû, cui porissime studebat, votû honoris nuncuparet. Illa autem

rem

tem sua sponte cereum bilibrem B. P. Ignatio oblaturam spondit. Ecce igitur die crastino vir eius coram notarijs, & forma sponsonis, cui subscriberet, posita in medio; tum vero ille desubito, incertum vnde, mutatus animi negat subscripturum, reque infecta reuertit domum; nec potest posthac vt subscribat induci. Perinde ac si vis quædam cœlestis, certa specie miraculi eum à subscriptione, adamantino quodam, inuisibilique vinculo reduxisset. Ita rei bene gestæ euentus, B. Patri Ignatio acceptus relatus est.

COLLEGIUM ANTVVERPIENSE.

PLURES quam annis superioribus ad fidem Catholicam adiuncti. Sed ex his trium eminet conuersio. Nam primus ætatem propè septuagenariam impijs addixerat erroribus, cum tandem redditus per nostros veritati, coram viris magnatibus inter lacrymas exclamauit. Satis heu superque difficiles semitas, & tenebrosos calles perambulauit. O quantis me Christe beneficijs cumulasti, cum caligantibus oculis corporis, oculos aperuisti mentis! Ita se magna animi lætitia Ecclesiæ reddidit. Alter ætatis robustæ, circiter annos tredecim inter rebelles meruerat, iamque impune latrocinabatur, quando comprehensus, in carcerem compactus est. Vbi à Patre quodam eruditus vitæ que noxis exsolutus, tandem piè, libenterque animam suam temporali supplicio subiecit, vt effugeret æternum. Tertius mulieri nefandè agglutinatus, intellecto iam sibi vincula, carceremque vulgato

vulgato flagitio imminere, in vicinam Bataviam futurus mendacij minister aufugit. Vbi postquam aliquandiu sub præcone falsitatis vocem vendidit, tandem execrabiles Calvinistarum, suosque adeo mores pertesus, post multa transfugia, post septies deietatam fidem, reuolauit in matris sinum, culpasque confessus ei se deuouit ac credit. Multa inter dissidentes facta compositio, seu viros graues, seu parentes ac liberos, seu etiam inter coniuges, quos annua odia etiam habitatione interiunxerant. Multum item æris alieni dissolutum.

SCHOLÆ in dies efflorescunt. Quibus hoc etiam bono est, quod à ciuibus recens erectum est educandis triginta circiter studiosis seminarium. Nunc quoque primum inchoatæ Theologiæ moralis lectiones duæ, non minime auditorum numero, idque rogatu in primis R. D. Ioannis Myraei, vrbis huius Maximi Antitistis, ob magnam, quæ eum non sefellit, idoneorum Pastorum in sua Diocæsi penuriam. Tantus porrò huc ad mysteria est concursus, vt patres quindecim audiendis omnium confessionibus non sint satis. Annus hic febre pestilenti, & palabundâ, mirè totam urbem, nostrosque exercuit, probandæ quidam eorum virtuti peraccommoda, nisi duos nimis spectatæ vitæ, dum student alijs ægritudine afflictis foris secus opitulari, nobis intus abstulisset. Nempe P. Leuinum Priëlium, & P. Franciscum Leemans. Quorum prior tam placido, constantique semper vultu in secundis, in contrarijs fuit, ipsaque adeo in extremâ ægritudine; vt fuerint, qui dicerent, eum se velut Angelum, in carne humana solitos intueri. Magnus in eo feruor cum oraret ad Populum,

pulum, magna prudentia cum priuatim consuleret. Sed æui clausula virtutes egregiè obsignauit. Nam vt euocationem sensit, quâ solebat voce clarâ, distinctâque precibus fuis, de pia sua confidentia adiecit: Da mihi Domine mercedem dignam homine Societatis. Quo dicto, Cor contritum & humiliatum Deus non despicias. Et cetera deinceps psalmi eiusdem; cuius termino exequias quoque suam terminauit. Eius funebres vitam omnium Ordinum lachrymæ sunt comitata.

IAM P. Franciscus Leemans annos circiter quindecim, summa vitæ innocentiâ excolendis hic ciuium moribus transegerat; Commendatus in primis tam ægrotorum leniendis pio, benignoque affatu doloribus, quam in cordibus fontium, supplicioque mactandorum inflammandis. Cum hæreticis res erat: si rationibus non flectebantur, genua ipse sua coram ipsis flectebat, per Deum eos obtestans, sui vt curam susciperent: & æterni supplicij minas cum opus esset, tertium intentabat. Ita se in omnem formam pro Deo, animabusque vertebat. Vtrique det Deus, quod alter moriens suo quodam iure postulauit, Dignam Societatis homine mercedem.

COLLEGIA LEO-
DIENSE ET TRA-
IECTENSE.

QVIA nihil ferè hic annus habet, quod non sit cum alijs commune, hoc tantum insinuato

COLLEGIUM
BRVGENSE.

ACCESSIT sacrae suppellectili praeter alios
ornatus insignis commonstrando Sacra-
mento hierotheca, pretio ducentorum eoque am-
plius aureorum. Par summa in augmentum bi-
bliothecae expensa. Domus quaedam Collegio vi-
cina, ad laxandas habitationis angustias, trecentis
triginta circiter aureis comparata. Census item
annuus in hac difficultate temporum, aliquod ta-
men excreuit. Et ipsi ordines Flandriae, quamuis
exhausto pane continuis bellis aetario, nihilomi-
nus quo sunt in nos animo, redituum trium ferme
annorum solutionem, hoc est aureos nongentos
nobis decreuere. Nunc ad fructus principales. In-
primis aditae publicae custodiae, & adiuti captiui,
estque prouisum, ut certi libri pij, quales vitae
Sanctorum, officia hominis Christiani, de quat-
tuor nouissimis, alijue similes priuatis quorandam
elemosynis coempti, per diuersa carceris loca
futuri Captiuis occupationi, & solatio affigeren-
tur. Item ut missae, Confessioni, Eucharistiae fre-
quentius se sisterent, procuratum; Nec semel apud
illos, sed saepius eorum causa pernoctatum. Erant
hic qui in hostili meruerant milites nonnulli An-
gli duodecim, Germani tres, Scoti aliquot, inte-
rimque dum ab hoste litro ordinario non redi-
muntur, empti sunt Christo, in geminamque li-
bertatem coacta per nos stipe asserti. Vnde soluti
vinculis partim in patriam remissi, partim iustio-
ri militiae adscripti. Horum aliquos, eadem ma-

H h h

trona

trona quæ redemerat, domum suam accitos, postquam suo iussu signo sanctæ Crucis fidem essent professi, deinde autem iterato in religionem Catholicam sua sponte iurassent, communiter cibo refecit. Simileque officij genus in alios captiuos occasione varia exhibitum.

VETERANVS quidam de hostium castris iam sedecim annos, quibus militauerat, sic in agro Catholico prædas egerat, sicque in cæde & sanguine versatus erat, vt eum vulgo magnum cacodæmonem appellitarent. Is tandem in militem nostrorum venit potestatem. Et tanta fuit Dei in eum misericordia, vt præter omnium expectationem & fidem Catholicam sit complexus, & flagitia sua insigni confessione detestatus, eo ipso die supplicij pænas pependerit, quò illius dextræ latronis beata conuersio ante festum Paschæ, in Ecclesiæ diuino officio recitatur: mortalibus cunctis nimirum stupentibus; magnum illum tetra Cacodæmonem, tam de repente magnum cæli ciuem effectum. Credibile est autem pijs quorundam preces haud ei parum profuisse. Votis enim & supplicijs pro illo, certatum est. Et fuit quæ eius causa cilicio carnem afflixerit; & alia, quæ inter panem, & aquam ieiunium vouerit, si quando ille latro violentiam celo faceret; & post humanas prædas, diuina raperet.

TRANSEVGA item Gallus tota captiuitate Catholicum hic egerat, cum audito mortis carmine, tandem sustulit personam, hæresimque demonstrauit; tamen blandis alloquijs, efficacique Patris cuiusdam hortatu ad extremum manus dedit, abiecit errorem, culpas fatendo deterfit. Exeamus iam è carcere. Nam & alibi fructus erit. Eccc

Ecce enim duo ab errore infidelis pertinacię, dum nostri fideliter contra illos pertendunt, respicere: & vnus quidem, qui annos vnde sexaginta totus semperque in hæresi obsoleuerat. Huic æqualis natu vir quidam, sed Catholicus, animam suam omnibus flagitijs prostituerat, vixque semel interea temporis rite confessus fuerat, is familiari nostrorum congressione, ita vertisse vitam fertur, vt ferre asperrima cilicia pro iucundo nunc computet, religionisque statum meditetur. Alius Diabolum, cui se opum cupidine deuouerat, & à quo iam nonnullas acquisierat, alicuius è nostris ei grauitate in flagitij estimantis inductu, res suas habere inssit. Nam & commissa in sinum exposuit Sacerdotis, & male parata, bene reddere est aggressus.

GRAVES sopita, compressaue discordia: & bina quidem à filia, & genero patrem diuidebant in familijs duabus. Sed in vna periculosius multo atque obstinatius. Immortalem enim inimicitiam Pater iurauerat; & viri magni incassum contra laborauerant; sed Patri nostri thultis precibus, & aliqua forte iusta ira, qui inde impransus & incœnatus (perogrè enim res erat) excedere minabatur, tandem acquieuit, & profusa vtrunque magna vi lacrymarum, omni pago, cunctisque reiguaris multum obstupescens, in mutua pacis oscula irruere. Tertix inter fratres, sororesque erant, & iam proxime ab armis res erat; sed Patrum duorum industria & patientia, ad compositionem venere cum applausu ciuitatis. Quo quidem in negotio taceri minimè debet, cuiusdam probi sanctique ciuis eximia pietas. Nam cum ei nulla cum illis intercederet vel sanguinis, vel affi-

uiratis communitio; soli nominis Christiani copula tantum apud eum valuit, vt clam vtraque parte aureos triginta, eoque amplius de suo expenderit, quos alteri partium ita numeravit, quasi ab altera accepisset.

I V V E N I cuiusdam, magistro artium liberalium, præclaris naturæ & gratiæ donis instructo, per eleemosynas subuentum. Eius parens hæreticus & ea propter in Angliam profugus, non desistebat eum qua precibus, qua promissis ad defectionem sollicitare, quem vbi aduertit inexpugnabilem, omnes ei suppetias retraxit. Itaque Sodali D. Virginis, viro copioso & munifico à nobis est commendatus: à quo studia eius Theologica sustinentur, & iam initiatus Sacerdotio, in spem fructuosissimi operarij succrescit. Similis fere opera duobus tribusue alijs nauata. Frequenter quoque ad xenodochia: & iteratis ad præsidia vicina excursionibus, ereptæ nonnullis militum concubina. Quod ad Scholas attinet, faciunt difficilia tempora, vt studiosos non tam frequentes habeant, quam selectos. Iam vero hoc opus diuinæ plenissimum est benignitatis; inter tot, scilicet, tantæque diurnæ contagionis discrimina, nunquamque intermisso Gymnasij cursu, quo etiam subitè aliqui pestilentia infecti, nobis ignaris ingrediebantur, egressique haud multo post interibant, imo & auditis interdum, inscienter tamen, pestiferorum confessionibus, nostrum tamen ex morbo confectum neminem. Catechismus densiore quam alias confluxu, & multo pleniore fructu celebratur. Vbi enim prius centum viginti, nunc quingenti spectantur auditores. Nam excitant iuuentutem non præmia tantum, sed examina quoque &

que, & certamina, & dignitates. Per quadragesimam omni sexta feria sub vesperam, indictæ pro statu publico preces; accensis copiosè luminariibus, sed pietate magis animi, feruoreque deuotionis illustres, ardentisque in templo nostro emicuerunt. Ibi litaniæ, pijque hymni, præcinentibus iam binis, iam pluribus angelis, tanta, quantam capere templum potuit, affluente multitudine, decantati.

COLLEGIUM I P R E N S E.

Res Christiana domi foris que probè accurata, S.P.Q.Iprensensem ad nouas nobis Scholas erigendas, id quod breui fiet, permouit. Illud etiam, quod vel maxime ad publicam spectat honestatem, præcipua cura laboratum, vt inter ædes nostras & religiosarum S. Claræ, quæ hinc tantum ligneo sepimento, inde autem humili ligno dissidebant, libero interea vtrimque alterno prospectu, tandem Senatus ære publico, maius aliquod vtriusque habitationis diuortium, interiecta platea quindecim pedes lata, interponeret, illasque qua nos respiciebant, præaltis muris cingeret. Amplius quoque in spiritualibus profectum. Multæ totius vitæ confessiones auditiæ. Aliquot hæretici ad fidem, nonnullæ feminæ ad honestatem, quidam discordes ad pacem traducti. Variæ item restitutiones procuratæ. Obiitæ custodiæ publicæ, reique ad ferendum fortiter supplicium, piæque moriendum animati: Virgo quædam rusticana, phantasmatum terroribus,

Hhh 3

quibus

quibus miserè afflictabatur, exomologesis beneficio liberata. Data non minor opera nosocomijs, vbi hoc singulare.

M V L I E R quædam ad annum vsque sepruagesimum, vitam vagam egerat & luxuriosam. Inde intemperijs agitata, per agros, saltusque more Baccharum furiosa discurrebat, neque vt illi recto succederet obtineri poterat; donec Sacerdos noster ea de re commonitus, curru in vrbe procurato, eamque persequente, foras ad miliare vnum, vt eam perquireret, profectus, tandem post dumetum aliquod iuuentam, blandis adegit sermonibus vt se in nosocomium curru deportari pateretur. Ibi cum illa agere, sed de confessione fere frustra. Quin & ipsa hos & illos, qui curabant corpus, maledictis incescere, & animæ remedium nullum pati. Multis itaque ad Deum precibus, quibusdam alijs eam in rem vsurpatis, via ad eius animam quaesita, eaque sic postremo patefacta. Visit Pater, vt si de tota vita confiteri noller, saltem breuiter reconciliaretur: cui illa difficulter consentiente, tam dextrè deinde egit, vt ex ipsa vniuersum animi virus, tot iam annis collectum expresserit. Cui purgationi ad triduum superstes, magno animi sensu, pietatisque significatione, cunctis stupore defixis, vita decessit. Iam in cenobia sceminarum, magno ipsarum communi bono, & spiritali gaudio strictior claustrum custodia introducta. Sodalitas B. Virginis honestorum ciuium accessione aucta, & templum opere vario de piorum munificentia adornatum.

COLLEGIUM
CORTRACENSE.

TEMPLI instrumentis vasa duo preciosa ad-
iecta: calix vnus, & vna hostiarum hiero-
theca. Collegio quoque per emptionem domus
vna, cuius pars aræ, ædificando templo perop-
portuna: ad quam ædificationem vrbis munifi-
centia nos impellit. Totam vitam, aut eius am-
pliolem partem, multi per confessionem retexen-
do & detegendo, emendauere. Hanc miles infi-
gnis, de stupro intentato postulatus; hanc latro
famosus, morti ad vitam præmisere. Grauissimam
peccatorum farcinam vt deponeret, cuiusdam, an-
nos quattuordecim suaderi non potuit: periculo-
sus morbus persuasit. Consilium admissum etiam
corpori saluti fuit. Matrimonium gradu inter af-
fines inconcesso, & partis alterius fide mala con-
tractum erat, & viginti sic anni effluerant, cum
flagellante fontem conscientia, coniux coniugi,
aut socius sociæ innuptas nuptias contestatus, ir-
requietum spondebat alter alteri silentium, nisi
mutata in melius mente, res Sacerdoti nostro
concredita esset, qui id inuolucris scienter, placi-
deque euoluit. Adolescentes duo in hæresi nati &
educati, relictiis parentibus, opera nostrorum eru-
diti, conuersi, baptizati.

EADEM opera virgines quindecim prudenter mū-
do valere iusso, mundissimā Deo animam, virgini-
bus associatæ, desponsauerunt. Nostris apud reli-
giosas exhortationibus, quædam à tædio vitæ &
instituti, cum desperatione salutis coniuncto, alijs

que vitijs, quibus mox ab ingressu non paucos annos occalluerant, ad ordinē suum redamandum, & non sine gustu retinendum, sunt conuersa: mutantes aliā confirmatā, tepentes ad feruorem incitatā. Extra urbem ad vicina loca falx missa Societatis, non inferiorem labore messem tulit. Submotā inimicitia inter coniuges, viros primates, familias; ex homicidio & grauissimis iniurijs orca quaedam: quaedam ad cædem anhelantes. Quidam sex annis templo abstinerat, odij tenacior in viorem. Iam vxori Deoque reconciliatus, sua religione scandalum in admirationem commutauit. Veniamus ad ea, quæ miraculi speciem ostentant.

Q V I N T O Februarij anno quinto supra millesimum sexcentessimum (diem signo, quia iussu Magistratus res tabulis consignata.) Puerum sexennem effrenis à cholica passione dolor per domum voluebat, rotabatque. Multis in vanum tentatis, parens non vane de suggestu intelligit. Signum è quercu B. Virginis Aspri-collis prope Schem, diuinam ad miracula vim habere de collo suspensum, vel aquæ epotandæ immisum. Igitur rogatam à Sacerdote particulam aquæ committit, haurit puer, obdormiscit, expergiscitur, sanus est: ita sanus, vt valetudo, grauissimè hoc morbo tentari solita, iam sibi constet. Alteri dum summis ardoribus facies æstualet, ab eodem antidoto remedium occurrit, aquæ recordatur. Per inconsiderantiam seposita, & per obliuionem obscura loco iam duos menses relicta fuerat, poculo obfirmato. Nihilominus & æstuantem adhibita faciei ardores extinxit, & varijs etiam nobis gustata, suavis & recens visa fuit. Adolescentem graue per interualla torquens malum (à Dæmone aut veneficio

ficio credebatur) ad portas iam mortis adduxerat, appensum ei B. Virginis lignū cum Agno Dei reuocauit. Exhausta morbo mulier, medici iudicio nec crastinum sperabat; accepta vero à nobis B. Virginis de eadem quercu effigie, tanta breui tempore commutatio; vt non idem corpus conualuisse, sed nouum videretur diuinitus accepisse. Femina multis horis parturiens, & morti tamen, quam partui vicinior, appensa à nostro ad collum effigie, statim peperit. Alia humanam omnem à partu experta industriam, valetudinis erat desperata, cerebroque ad hæc, vt videbatur, affecta delirabat: mater ad nos confugiens, diuina si quid opis suppeteret, flendo magis quam orando postulat: accipit reliquiarium, quod è collo gestare Pater solet, ægroto admouendum. Eo vix admoto conualefcit: luctus astantium in stuporem, Dei que & Diuorum laudem transformatur.

COLLEGIVM VALLENCENSE.

SVPELLEX sacra inauratis peristromatis, varioque ac diuite ornatu cumulata. Nouum nobis negotium à Magistratu nuper impositum, reos scilicet mortis ad salutare supplicium disponendi. Quo in munere iam nostri aliquoties præclaram operam posuere. Primò in duobus celeberrimis latronibus, qui vt prius ad latrocinia, sic nunc ad eorum detestationem inuis cohortationibus conspirauere, sicque ad pie commorandum sunt accensi, vt tam in morte optarent coniungi ad vitam meliorem, simul temporis, quoad eius

eius fieri posset, acquirendam; quàm fuerant in vitâ ad mortem alijs inferendam copulati. Quorum alter tam diligens redditus est salutis, vt facta tam in carcere, quam in ipsis suspendij scalis, confessione, tamen prius in necem deturbari nollet, quàm à Patre contenta voce expetijset, latine saluis rebus excidere iam posset, & excedere.

A L I V S triremium exolutus vinculis, cum impune volitans grassaretur, in noua compactus est: qui intellecta condemnatione forensis iudicij, velut sui impos effectus, omni bono hortatui stacuerat obsurdescere; cum Sacerdos noster more supplicatis accidere ei ad genua, obtestari per Deum & Sanctos vt se recolligeret; monenteque illo, præ facti verecundia, vt surgeret, negare id se facturum, neque ante acquieturum, quàm si non suis verbis, tamen Christi Saluatoris sanguine, ad recipiendum emolliretur, seque ipse agnosceret. Itaque eius perseverantiæ mixtæ lacrymis, cessit tandem & ipse collacrymabundus, totasque vitæ sordes pœnitentiæ aquis eluit, ac demum nuncupatis identidem in viceno mortis, I E S U Marizque nominibus, optabili finijt exitu. Similis alteri nauata opera. Catechismus in primaria ciuitatis æde institurus, famulis & ancillis valde commodaui. Abalienati primariorum animi pacificationem, nobis interpretibus, admiseret: & fori litescum lucro salutis consilio decisæ. Vir quidam illustis & Toparcha, sapius libellis famosis laceratus, culpam in nobilem virum, quocum diuturnæ ipsi inimicitia, conferebat ex suspicione: hinc binæ factiones, & magnus pugnae vindictæque æstus, multis vtrimque eorum clientibus, propinquisque conspirantibus. Tandem bonorum studio,

partium.

partiumque consensu, vnus è nostris delectus arbitrer, omne turbidum atque suspiciosum dextrè amolitus, fecit esse concordēs.

COLLEGIUM GANDENSE.

SCELERATIS sacrilegisque consilijs; itemque erupturis in graue malum dissidijs, feliciter obuiatum. Affectis militum corporibus, quæ hic in vrbe passim strata negligebantur, conuenito Magistratu, ita sollicitantibus nostris prouisum, vt quo die illis subsidium impetratum, quadraginta humo sublatis, & communi domo excepti, benignè humaniterque habitati fuerint. Et fuit nemo illorum, quin præteritæ vitæ maculas confitendo expiaret. Itum quoque in oppidula vicisque finitimos, præsertim vero Saxiportum. Flandriæ opidulum, vbi labor ad milites quadringentos se expandit, quorum alij scorta, alij iras, alij inueterata odia, omnes autem scelerum suorum sarcinas, quolibet onere grauiorē abiecere. Item Aldenardum, vbi frequentissimus promulgatis indulgentijs, ad nos, omnium ordinum concursus, magna imprimis ipsorum Pastorum erga nos beneuolentiâ, qui & bullam studiosissime promulgarunt, & tantam nostri in omnium animis opinionem concitarunt, vt plebs & Senatus de erigendo nobis domicilio vehementer deliberarint, & abeuntibus plurima grati animi signa, tum Gubernator ipse & Magistratus, tum etiam Pastores, alijque exprompserint. Inde in principem totius Wasæ pagum discessum, cui Waesmunster

munster

munster est nomen, hominum frequentia, & multa nobilitate clarum. Illic habitæ diebus aliquot conciones, & quadringenti ad emendatiorem vitam Sacramento reparati.

C O L L E G I V M I N S V L E N S E.

BINI senes vita functi, P. Ioannes Balé Maldiensis, & P. Ægidius Godinus Montensis. Prior, anno vitæ sexagesimo quinto, in vitam Societatis quadragésimo tertio fuit euocatus. Erat Professor trium votorum. In eo charitas in proximos præcipua quædam, cum assiduo labore coniuncta, eluxit. Secundus quattuor votorum Professor erat, qui ætatis anno sexagesimo tertio, & quadragésimo secundo Societatis, post multos bene impensos labores, pietate & meritis plenus, ad sanctiorem vitam euasit. Spiritualibus commodis proximorum, & in vrbe, & foris multifariam nostri, grauiterque studuere. Habitæ his pluribus in locis inuitatu Pastorum, iisdem dominicis ac festis diebus à nostris conciones: & in templis eorundem auditæ quoque nonnunquam, ipsis opem implorantibus, confessiones; præterquam quod in nostro templo tantus fuit penitentium numerus, quantus potuit. Vnde breui tempore, magna facta morum conuersio. Quibus & ad eas copias, quæ huc ex Anglia venerant, sub signis nostri Archiducis militaturæ, missus è nobis vnus Anglicè sciens, tres & quadraginta hæreticos deciscere ab errore fecit, Christianique castros adiunctos, viuere docuit Christianè.

VNVS eiusdem nationis & hæresis, in publico hic valetudinario ex ægritudine decumbebat, sed animo tamen quam corpore ægrior: ad eum accersitus à Præfecto Nosocomij idem Pater, illum sui carceris Anglicani militem præsidarium, corporisque custodem fuisse recognouit: tum liberius cum eo agere, suaviusque hortari, quo sibi illum ista humanitate arctius copularet, deinde fidei præcepta proponere, erroris turpitudinem causasque demonstrare; cum is pertinaci ingenio contra veniret, reluctareturque, nec primo secundo congressu manus daret; persistere nihilominus Pater in proposito, & ventitare ad eum aliquoties, donec tandem eo res deducta est, ut quanto plus operæ in conuertendo exhibuerat Patri, tanto deinde conuersus, ad aliorum ei conuersionem momenti adferret. Hinc & ipse confodales qui ipsius visendi gratia eum in locum itabant, nouo magisterio ad Christi fidem veram, verbis, exemploque pellexit, atque ad nos sacræ doctrinæ mysterijs imbuendos transmisit.

CIVES, præter cæteros altaris paratus, & ædis ornamenta varia, candelabris sex argenteis, iisque grandibus & affabrè factis, sacram suppellectilem adauxere. Quibus quoque lampas argentea insigni artificio elaborata, pro ara summa pensilis accessit. Et hæc argentea, absque alijs preciosis, sexcentis fere aureis constitere; cætera vero ornamenta plus quadringentis. Cum præterea in cœmendis ædibus, atque ad formam Collegij adaptandis, magnos omnino sumptus nobis suppeditassent, tamen post omnia, strictior etiam sic erat habitatio, & incommodior. Quare cum vibem suam his annis, ita exigente vi atque turba im-

mensa

mensa incolarum, ampliassent; occupata hinc occasione, statuit P. Rector de nouo Collegio primariorum animos attentare, Quos ubi sensit non abhorrere, imò ad hoc opem omnem polliceri, & antiquius habere nihil, quàm studium nobis gratificandi, & Societatis munia, vt sibi acceptissima, qua possent promouendi; tum vero ad Senatum retulit super eâ re seridè & confidenter; ubi tam secundum habuit totum concilium, vt citius, benigniusque omni expectatione, in ipsa hora decretum sit, templum & Collegium vt nobis nouum, & à primo lapide, sumptibus publicis edificaretur. Ita igitur nobis tantum aræ ad structuram templi, Collegij, Scholarum, horti indultum est, quantum sufficit. Adde vero, quod ad huius re expeditam promotionem plurimum facit, eos huic operi esse publica auctoritate è Senatu praefectos, qui nobis fere in tota ciuitate sunt amicissimi, qui que spem nobis magnam ostendunt, intra triennium omnia absolutum iri.

IN vno ex xenodochijs impenso labori fructus eximie respondit. Nam cum vnus Patrum illud suscepisset excolendum, primo & maxime laborauit, vt cœtum religiosarum mulierum, quæ et præsumt, ad Regulæ suæ perfectionem à qua multum aberrauerant conformaret. Quod adeo prosperè tandem successit, vt multo iam strictius, religiosiusque obseruent, quam vel Pater persuasit, vel obseruari posse cogitarit. Vnde erga hospites & agrotos multo diligentior, & charitatis Christianæ plenior cura existit.

COLLEGIUM
MONTENSE.

ADEM nostram ingens frequentat turba
tum ciuium, tum rusticanorum. Rure enim
ad nos confluunt, quòd non bellè secum agi arbi-
trentur, nisi per nos fuerint in peccatis expiati.
Virgines aliquot pudicitiam suã propter impudi-
cos in arcto positam, dentibus ipsis defendere
mordicus. Et iusta ira impotenti libidine forrior
fuit: mulieribusque viri dedere palmam, Deo
Christique matre subsidio inuocatis. Mulier quæ-
dam post diurnam nequitia consuetudinem,
fauciaque hæresi, alijsque grauibz flagitijs ani-
mam, Deo tandem reuocante, statuit in medelam
vulnerum, quoties ad ægrotos venerabile videret
deportari Sacramentum, toties in terram nudis
genibus procidere, illudque venerari, quo in se
misericordem Deum flecteret. Et vero flexit. Nam
& copiam ei dedit totius viræ, fufis pœnitentiæ la-
crymis emaculandæ, & melioris deinceps status
auxilio nostro retinendi. B. Virginis ter quotidie,
dato certis temporibus signo, venerandæ mos in-
ductus, stipendio publico ob hanc operæ accessio-
nem Aditimis appromisso. Adde sublata è medio
periculosa dissidia, commentationibus Societa-
tis nonnullos, præsertim Religiosos aliosque Ec-
clesiasticos, magnâ morum mutatione excultos.
Insuper dotem Collegij ducentis circiter aureis
amplificatam; & templi instrumentum multipli-
cibus ornamentis ad quadringentorum aureùm
valorem locupletatum.

COL

COLLEGIVM
BERGENSE.

DOCTRINA Christiana tã in hoc oppido, concurrentibus ad eam omnium Scholarum discipulis, quam in finitimis Dunkerka urbe & Hondiscota frequenti municipio, diligenter seduloque ingenti puerorum, parentumque comodo explicata. In hæc duo loca solito crebrius concionum studio accersiti nostri; & quidem Hondiscotæ quadragenarij ieiunij statio, licet ambientibus eam prouinciam sane quamplurimis, tamen Pastoris, Senatûsque inuitatu, nobis cessit vltro oblata. Discordijs odijsque malum grande parturiētibus maturè obuiam itum. Tam ægri in nosocomijs, quam captiui in custodijs pium à nobis solatium accēpere. Et Barati quidem multi in carcere Dunkerkano, partim in Catholicâ fide confirmati, partim, vt ab Hæreticâ perfidiâ resilirent, sollicitati. Profuit etiam labor noster extremo damnatis supplicio. Angla mulier ab Hæreticis educata, in Christi ouile est introducta. Matriona quædam, quartum prope mensem pernitali morbo sic conflictata, vt nihil pæne cibi admitteret, vltimo ad D. Winocum huius urbis tutelarem respexit, & die ei sacro atque solemni, dum eius circumferuntur sanctæ reliquiæ, licet vix pedibus consisteret, tamen auxilio ancillæ, & piæ impetu voluntatis, factâ per mediam turbam viâ, sacre thecæ, plena fidei ac deuotionis se applicuit; & ecce in puncto reddita ei sanitas, vt vltro citroque firmiter ambularet, promissuosque

euosque cum marito cibos non ægre absumeret: hoc iam nomine vanis Hæreticorum erroribus insultabunda. Postremum erat, eximiam Senatus in Societatem benevolentiam in hoc singulariter emicuisse, quod difficillimis reip. tēporibus, nihilo à perficiēda Collegij mole restiterit. Et iam eousq; sit profectum, vt prima æstate videamur isto commigraturi, operasque auxiliares ad vberiore in albâ hac regione messem colligēdam impetraturi.

COLLEGIUM ATREBATENSE.

FRATRES duo qui Societatis ingressū hîc vgebant, Andomaropolim à R. P. Provinciali sunt amādati, vt ad tempus in Anglicano Seminario probētur. Horū alter natu maior frequentibus Eremitæ cuiusdā, & pij & docti colloquijs eò perductus, vt vitam in melius cōmutaret, in urbem è Pago aduolauit; quo plenius, quid opus factò sibi esset à nostris perdisceret. Suasimus vt Dominicos dies ac festos estate vnâ in vrbe sic degeret, vt totū illud tempus, cuius magnam partem Rustici ludo, choreis & computationibus vacant, animo per confessionem eluendo, sacraque synaxi, & concionibus pascendo tribueret. Paruit ille perlubenter, neque molestum ipsi fuit toto triennio quatuor mane leucas emetiri, vt tempestius ad pium illud pensum accurreret; easdemque vesperi domum petendo relegere. Nullum interim domi officium fratribus eodem pelliciendis omisit, & multiplici sane fructu. Alterum siquidem è fratribus eò suadendo pertraxit, vt sacrum illud

iter, ac munus obeundi sacramenta suscipere, nuncioque mundi rebus facto, vnâ cum ipso in Anglorû se domû abderet. Duobus item alijs fratribus suis ad meliora precibus animos intendit.

PRIMAM hoc anno cladem sensimus, P. Ioanne Tuns Rectore nostro, nimis quam acerba morte nobis crepto. Sexto quippe à decubitu die, iuuenem adhuc & annos prope natum quadraginta, dysenteria pridie nonas Octobris abstulit. Eius obitus quam nobis grauis, tam vrbi huic, tam Artesiæ vniuersæ luctuosus fuit. Erat enim vt animi præstans & infractus, ita sermone polens & opere. Leodium, vbi velut primitias laborum suorum, incredibili eius gentis applausu posuit; & hanc deinde vrbiem Artesiæ matrem pluribus annis, concionibus sane doctis, & feruentibus præclare excoluit: cum interim alia multa circum oppida & loca, mirabili fructu infatigabilis obiret. Tantus eum animas Deo lucrandi ardor incesserat, vt primus Societatis munia hilariter amplecti, vltimus ab eis recedere, nulli molestiæ & labori cedere videretur. Instituti sui & religionis amantissimo, incredibilis erga Superiores obseruantia inoleuerat: mirificus ad augendam matris suæ gloriam, ab eâ, quâ plurimum apud omnes cuiusque ordinis magnates gratiâ pollebat, amor increuerat. Tot igitur laboribus alacriter exantantis, meriti plenum, & de via fractum, vehementis alui fluxus lectulo afflixit. Quo sic ad salutem sui & Dei gloriam vsus est præclare, vt animam quotidie sacrâ synaxi refecerit. Extulimus eum magno ciuium affluxu, & omnium prope lacrymis, & in augusto D. Vedasti templo, quia nostrum nullum habemus, Abbatis veniâ condidimus.

mus. Parentatum ipsi est à plurimis hac in vrbe, & multis circum locis; potissimè tamen ab ipso Præsule Vedastino, qui primo à funere die, sacrificium solenni & Pontificiâ pompâ, pro suo in eum amore obtulit.

SACRÆ conciones intra vrhem, in omnibus propè templis & monasterijs habitæ. Manauit etiam hic labor in aliquot Artesiæ opida nobis vicina. Et factum quidem multis in pagis, vt praua consuetudo, post consecrationem diebus dominicis & festis è templo abeundi, penitus sit rescissa, multique à solitis tempore sacri poculis abstineant. Christiana per vrhem doctrina multis locis, mirabili fructu pueris & adultis traditur; extramœnia increbili, multis in vnum locum confluentibus pagis. Exercitijs spiritualibus Religiosi aliquot, antequam vota facerent, aut sacris operarentur, in Vedastino cœnobio excultri. Itum ad publicas vrbis custodias, factumque vt in vincula coniecti semper habeant, quo se spiritualiter oblectent, emptis eum in finem pijs libellis, & in ergastula diuisis. Multis etiam ob debita detentis, creditorum emollitis animis impetrata libertas. Nusquam maiori laude & fructu laboratû, quam circa dissidentes ad concordiam reuocandos. Enituit in primis eâ in operâ nostri Rectoris piæ memoriæ industria, & virtus singularis. Quippe cum in oppido satis nobili, acerba inter Ecclesiasticos odia sæuissent, & graues inimicitia: iamque res eò glisceret, vt totus pæne populus duas scinderetur in factiones; accessit eo Rector noster amicorum precibus incitatus, adeoque prudenter negotium illud, & calidè tractauit, vt priuatis eum vtrisque colloquijs, & publicis ad populum

concionibus omnes in gratiam reduceret.

ADVOLANT huc plerique non è viciniâ modò sed etiam è longe disitis pagis, adeoque ex ipsa Franciâ, vt à nostris Sacramenta rite percipiant. Huius operæ sacræ fructus aliquis minime contemnendus. Virgines octo circiter, vita monasticæ percupidæ, in claustra se varia hoc anno abdidierunt. Duo iuuenes ab infidelitate traducti. Scholæ nostræ tantillo statuti Collegij interuallo ita celebres, vt discipulos ferme quingentos numeremus, qui & literis & moribus percoluntur. Mirabile hoc in quibusdam eorum. Complures ætate iam maturâ, eodem contubernio apud virum bonum vtentes, piam coaluerant Societatem pauculis alijs adscitis, & vere iam adulto in siluâ, vrbi proximâ, pulcherrimum ramis arte complicatis, & in sacelli modum arcuatis, oratorium sibi constituerant; ipsumque mensâ, imaginibus, & reliquo apparatu instruxerant, vt statò tempore, quo à studijs vacabât, psalmos Deo sruiter concinerent, pios perlegerent libros, & bonis ad virtutem colloquijs sese accenderent. Diu sic gratum Deo munus exercuerant, nullo vel leuiter suspicante, cum ecce casu nescio quo, absentibus ipsis omnibus, viridis illa pergula detegitur à rusticis, qui ad eius pulchritudinem, & sacrum illud cimelium in altari positum obstupentes, angelicis eam manibus sabrefactam crediderant. Volat igitur ea fama: crebra fit illuc ciuium & villaticorum hominum excursio: totum illud de cælo lapsum apparatus ingeminat: donec tandem pietas, & industria nostrorum adolescentum innotuit.

COLLEGIUM BRUXELLENSE.

IN Collegio quidē res satis saluæ: sed in castris
ternos Patres, cum virijs militaribus omni vir-
tutum armaturâ colluctantes, morbus morsque
expugnauere. Primum P. Nicolaum Wansinum,
virum rara pietate & charitate, propterque annos
viginti quatuor in Societate laudabiliter exactos,
multis meritis grauem. Fleta mors eius à multis.
Et militibus quidem Parentis loco erat, iuuando,
monendo, corrigendo. Quorum nec casus etiam
infirmorum, licet olentes & à morbo intutas, cum
res salutis postularer, abhorrebat. Quibus quo
gratior adesset, cum stipe veniebat. Eam stipem
ab aleatoribus cogebat, quibus accepto pretio,
commonitionem reponebat pretiosiore; serio
cohortans ne animam abutendâ perderent pecu-
niâ, sed bene vtendâ seruarent. Itaque iam lucra
sua decimabant, & pauperibus decimæ debeban-
tur. Alterum P. Zachariam Rootz præcipui zeli
concionatorem, cuius operæ plurimum vtiles
multis in locis Societati fuere, & cui Maséka,
(vrbs est ad Mosam) vt sit de alijs silentium, salu-
tis suæ caput præcipuè debet. Eam enim oppres-
sam erroribus, in fidei libertatem, si quis alius,
vindicauit, & edito à se breui faciliq; Catechis-
mo, pro virili suâ erudiuit. Cum igitur semper a-
liâs celer, pernixque fuerit ad curam proximo-
rum, tamen in extrema vita quasi brauium præ-
sagiret, & proximam odoraretur coronam, nescio
quo pacto velocius longe, habilisq; cucurrit.

Sic oppida, pagos, nosocomia custodias publicas, & vbi demum cunque sese seges aliqua laboris aperiret, promptus alacerque aduolabat. Et tertium nonnunquam eum habebat idem dies, vel concionantem, vel catechizantem. Cum Lingam opidum Marchio Spinola occupasset, totus mor in purganda æde, extruendis aris, re sacrâ procurandâ Christianum Machabæum repræsentare. Hic ergo cum Illustrissimi Marchionis rogatu ad tantos fructus subsisteret, Deus maturum celo inueniens, eius labores stuit, & quiete longâ commutauit. Tertium denique P. Petrum Roze ad Slufas Flandriæ, qui postquam alibi varia Societatis munia multos annos, & in exercitu vnum integrum feliciter obiisset, mortem denique ipsam obiit, & de humili hac atque terrestri, ad illam cælestem atque gloriosam militiam emigravit. Hoc autem tantum & tam graue, quod in istorum Patrum amissione damnum fecimus, aliud superueniens lucrum quadamtenus resarsit. Nam ad varios Religiosorum ordines viri feminaeque adiuti complures.

DE malo hæreseos tres detiginti exiere. Ex his vnus inter suos signifer facto huc transfugio, nunc sub Archiduce Alberto meret. Verula quædam de Synagoga Anabaptistarum, à filio Sacerdote inuitata, Bruxellam ex Hollandiâ venerat, sed ad eundæ Catholicæ religionis, imo & audiendæ impatiens. Nec aliud ab eâ filius valuit impetrare, quam vt Aspricollem, ad claram multis signis B. Mariæ effigiem, ei se, & filio iret commendarum. Quo tamen eam nihil ferè magis, quam curiositas impulit, licet Virginem Matrem, quam puella olim coluerat, haud adeo, iam anus aucterfabatur.

Ibi

Ibi operanti sacris filio genibus pronis adest, sed elatâ in adorationem hostiâ, repente defecta animo collabascit. Tum breui intervallo ad se reuersa, cogi se dicit dare manus veritati. Itaque vitam expiat, hostiam suscipit, laudat Virginem. Nec longe post Bruxellis de accepti tam salubris consilij gratiâ, non ingrata Patri debere se fatetur secundam vitam, domumque, quam in Hollandiâ habet amplissimam, nostris excipiendis offert. Hoc autem diuini beneficij, velut in mortis vestibulo ei concessum. Nam breui postea emortua; vt ad aliud nihil, quam ad animi medelam superuisse possit videri. Insignes grandis ætis alieni restitutiones factæ. Mutuæ coniugum auersiones in nouum iugem amorem conuersæ. Supplicio morituris suppetiæ animi suppeditatæ. Fuit cui Dæmon grauem matorem, anxietatemque animi sibi, & suis molestam crearet, nimirum vt miser hac via in desperationem præcepit iret: sed ille veritus à scelerum hoc venire conscientia, confessionem instituit, & ecce inter loquendum quasi gula interstringitur, vt sermo hæreat; & valetudo quoque ipsa nonnihil tentatur: sed perfecto sacramento optimè habet.

DE scholis aliud habeo nihil dicere, quam, vt recens fatas, nonnihil germinare, & nobilem sobolem paulatim pullulare. Nunc ad castra. In ijs laborum nostrorum ponitur principatus. Nam illic vberem dedere materiam illi bis mille transfugæ, ijque fere Franci, quos à nostris religione melius imbutos ita pœnituit gestorum contra nos armorum, vt in semet ipsi grauiora quam faceret alius, scelerum suorum iudicia exercerent; partim Compostellam deuota peregrinatione,

partim Lauretum Romanque designantes. Angli item nongenti, nostrorum precariâ allegatione à Duce Spinolâ exautorati, dato in capita singula nummo aureo. Scelerofus quidam, & vltimæ pœnæ addictus, vsque ad laquei colligationem neque culpam agnoscebat, neque delatoribus ignoscebat; quo viso monet Pater concionem circumstantem necessariæ orationis, quæ interea dum fit, & suspendium vsque post recitatas Litanias nonnihil suspenditur, aduertit ille patibulatus in coronâ vnum, cui de illatâ iniuriâ se sentiebat obnoxium. Petitâ igitur impetrataque laquei resolutione, scalisque descensu, prostermitur ei, culpamque deprecatur. Fuit is ad pœnitentiæ gradus. Mox enim confessionem aggressus, à pertinacia in magnam modestiam flexit, submissoque prius virtuti animo, collum quoque, non iam ex spes, laqueo submisit.

HOMO Anglus morti item destinatus; vnde prima tantum vitæ horâ Catholicus fuit, dumque ob flagitia sua in procinctu est ad pœnam, è scabulis scalis velut è suggestu, fidei præconium exorditus, circumfusam horatus est multitudinem ut secum vnâ, qui desipuissent hactenus, vellent resipiscere. Quo absoluto, ingeminatis iterum eoque iterum IESU Mariæque nominibus, euoluit. Eiusdem gentis infortunatus aleator, nunquam deinceps lusurum iurabat sapius, & sapius violato iuramento ludum repetebat. Cum semel amice à socio admonitus, ne se istâ viâ iret perditum: denuo iuratus, etiam iuramento pœnam adoptauit, volens optansque si vice altera luderet, aleamque iaceret, iacturam facere brachiorum. Et vero dum rursus ad damnatam redit tabulam,

eum

eum vindex Deus suæ imprecationis reum palam ostendit. Nam explosus in eam partem ubi erat, maioris tormenti ardens globus, utroque eum brachio multavit. Per similes vindictæ exemplum ad Bergas prope Somam accidit. Nam cum eam urbem miles noster attentaret, auctor erat Pater, ut oratione Dominica, salutationeque Angelica Deum sibi quisque conciliaret; parebant ceteri submissis genibus: repertus est vnus, qui blasphemus in eum esse mallet; & ecce non diu, cum lingua impia, igneo fistulatoris cuiusdam globo traiecta, rescinditur. Sed is dolens factum, precatusque Deum veniam, rectâ Sichimas, oppidum est Brabantia, ad Dei matris sacram ædem orationis ergo contendit, non vana, ut ferunt, deuotione. Nam expulsæ priori linguæ cernitur secunda subnasci.

C O L L E G I A
CAMERACENSE, ET
LUXEMBURGENSE.

DE Cameracensi Collegio, etsi nostri haud dubiè dignas operas præstiterunt, tamen malui nihil, quam vel cõmunia omnia, vel paucula alia perscribere. Luxemburgi fidei Christianæ rudimenta in oppido tribus locis declarata, & conciones partim Germanicæ toto anno, partim Gallicæ in ieiunijs quadragesimalibus habitæ, emolumentum habuere non pœnitendum, quippe iam multo maiore, ad Sacramenta apud nos obeunda, fit concursus. Excursiones vero in vicinos pagos tam necessariæ, tamque vtilis fuere, ut absque nostris fuisset,

fuiſſet, multæ animæ Verbi diuini inopiã perierã viderentur. Hinc Societati auctoritas maxima, & dictis fides præcipua; qua interdum vt firmiſſimo argumento, Paſtores ipſi apud ſuos vtuntur, vt dum ſuis aliquid inducere efficaciter in animũ laborant, hoc à Patribus Societatis dictum eſſe inculcent. Hinc mira in Deum & Deiparam religio & pietas: & roſaria aut coronæ præcarie, quæ prius erant contemptui, nunc honori eſſe cepta, ſuntque pauci qui ijs careant. Hæretici duo Eccleſiæ reconciliati. Plures noſtris ſpiritualibus exercitijs ad ſanctiorem vitam edoſti.

B. Virginis Sodalitas Eccleſiaſticorum, & aliorum honoratorum numero, & pietate in dies exaugeſcit: quæ & audiendæ exhortationis, & ceteri ſui officij eſt perdiligens. Eſt & diſcipulis natu minoribus ſua Angelorum congregatio, in ſpectu magni prouentus efflorefcens. Scholæ vt in recenti Collegio non tam multitudinem, quam ingenuitate præſtantes; & addita nouiſſimè Rhetorica in numerum ſunt ampliorem ſucceſſuræ. In ſolemni ſtudiorum inſtauratione, coram vniuerſa fere huius Ducatus nobilitate (tum enim Comitia habebantur) data quadam pia, ac venuſta in publicum comædia, tam gratioſè cunctos ceperè ſpectatores, præcipuèque iſtam nobilitatem, quos Status vocant, vt pro nouis ſcholis erigendis mille aureũ assignarint. Plurimum quoque priuatim experti ſumus liberalitatem. Res porro templi ferè aureis centum accreuere.

COLLEGIUM
ANGLICANVM.

NON pauci milites ex Anglia huc delati, nostrorum colloquijs & consilijs ad fidem adducti. Quorum vnus è primarijs & peditum ductor, piè catholicèque nuper obiit. Multi item nobiles viri ac feminae hic sua peccata confessi, pars ad militiam, pars ad claustra religiosarum feminarum, magnis in patria relictis opibus, se contulere. Alij complures vel à grauib. tentationibus expediti, vel in bonis propositis nutantes confirmati, vel à iurgijs reuocati. Hoc anno viginti tres studiosi in familiam sunt admissi, & si locus cepisset, poterant plures. Adeo bonus disciplinae nostrae odor vndequaque sparsus redoluit suauiter, vt multis hinc inde simul literis, simul precibus, pro receptu suorum liberorum in hanc iuuentutis communionem fatigemur. Quin & pueri æge hinc auelluntur, adeoque vnus haud tredecim annis maior, probissimæ indolis, cum esset primogenitus, atque in patriam à parentibus, metu perdendi sui iuris honorumque repeteretur, necessarium suum abitum multis ipsemet lacrymis est prosecutus, & si quid copiolarum exprimere à Parentibus quiret, reditum adpromisit. Neque nostratibus tantum videtur hoc instituti laudabile, sed Principibus quoque è Belgio Galliaque viris, iuxta & feminis mirabile, ac prope inuidendum.

Bis hoc anno selectissimi adolescentes, scilicet Romam, terni deni Hispalim in Hispaniam admissi,

missi, quorum non pauci pietate & eruditione insignes, alij musicæ, pulsandorumque instrumentorum admirabiliter periti. Hoc iam diuina in nos benignitatis luculentum est testimonium, quod inter multas exitialium morborum iniurias, & mulierem, linearum omnium huius Collegij lotricem, peste sublatam, id exitij non longius sit grassatum. Imo cum his proximis mensibus quædam pustularum contagio, tam ciuitatem hanc, quam vicinas ita comprehendisset, vt vbi locum occupasset, totas interdum familias extingueret; tamen huc ingressa, parcius erga nostros domesticos egit, & duobus tantum pueris fuit contenta.

M I S S I O

H O L L A N D I C A.

IN illa vasta ditione, quam Hæretici rebelles occupant, quatuor è nostris versati sunt, magno animarum bono & consolatione. Summatim at perstringam quæ ex illis duo perscribere. Conciones ab ipsis habentur, quotiescunque sine periculo haberi possunt. Concurritur in nonnullis locis à tribus, quatuorue miliaribus. Ipsæ mulieres non raro sui oblitæ, sedes concionales catholice more frequentes, ad conciones audiendas deferre visuntur per vrbes. Vigilia natalis Domini celebrata est à septuaginta personis cantu musico, nunc sex, nunc octo vocibus; diuisis in duos choros mercatoribus, qui musicam callerent, haud absque continuâ anxietudine & discrimine, ob vigiliis aduersariorum solito accuratiores. Quo tempore socius vnus, ab vndecima noctis vsque

ad quintam pomeridianam diei insequentis, dempta refectione, in diuino seruitio continuò fuit occupatus.

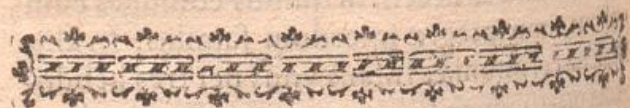
QVOD etiam in alijs anni celebritatibus vsu venire solet, & quo tempore maiores hominum conuentus Dei colendi causa fieri solent, eo etiam maiores contrà, hæreticorum vigiliæ & insidiæ. Bis in medio concionis orta turbatione & timore aduentantium hostium, vnus cessare & fugere debuit, ceteris etiam huc illuc fuga dilapsis. Fuit mulier quæ cum infantem haberet, nec ob eiulatum auderet illum in sacrum conuentum inferre, obtulit alteri sex stuferos vt infantem suum vna hora custodiret, qua concionem audire posset. Anabaptistæ plurimi, & alij variarum sectarum Hæretici, ad fidem conuersi, & baptismi vnda regenerati ultra centum & decem in quibus coniuges cum prolibus, imo integræ interdum familiæ. In alijs suppletæ ceremoniæ. Infans vnus per tres hebdomadas matris vbera sugere renuit, quoad per baptismi Sacramentû in familiam Christi coaptatus est, Patre hæretico valde mirante. Multi coniuges matrimonij Sacramento catholicè colligati sunt. Multæ confessiones sacrilegæ iteratæ & enendatæ. Sacram synaxim rite frequentarunt facile octo, super duo millia; qui nunquam animum confessione expiarant, omnis ætatis auditi ab vno centum triginta octo. Confessiones à duobus auditæ bis mille, octingentæ, quinquaginta. Rudimentis Christianæ fidei instructi plurimi; in fide dubij & vacillantes confirmati.

QVÆDAM mulier ancilla Principis cuiusdam tam hæresi, quam nobilitate præstantis, quadragesimæ tempore, dum in huius familia famularetur,

tur,

tur, & cogeretur carnes coquere inter intrisores; ita ijs abstinuit, vt etiam pane & aqua contenta esset; & quamuis opera grauia pro tali familia illi imminerent, falsa tamen se fortiorem tunc sensisse ad onera ferenda, quam alias communibus vtens. Dicebat quoque se nihil rogasse Deum, quin exaudiretur. Quidam conuersus ad fidem, ita ardebat Zelo animarum, vt ad pagos excurreret, rusticis sua pericula ostenderet, in quibus versabantur, dum sine lege & religione viuerent, mortemque omnibus imminere. Iam adesse oportunitatem, qua, si velint, possent ad Sacramenta iuari. Ita multos commouit, vt p̄ne nocter per duas septimanas à mane vsque ad vesp̄eram obrueretur, vixque horis soluendis tempus suppeteret.

P R O V I N C I A

P O L O N I Æ.

EGERUNT hoc anno in hac Prouincia prop̄ trecenti, duo enim tantū huic numero defuerunt, omnes distributi in sedes decem, Domum Professam vnā; Domum Probationis vnā; Collegia quinque; Residentias tres. Ex hoc Seniorum numero fuerunt Sacerdotes centum & tres; Magistri partim Sacerdotes, partim alij, triginta sex; Scholastici octoginta nouem; Coadiutores septuaginta tres; Nouitij quadraginta. In Domo Professa Cracouiensi viginti. In Collegio Poln-